

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
I. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 1-59

1925 június 17 Szerda

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 136 szám

5685. Szivan 25

A választójogi svindli

Irta Marton Ernő

Mint valami csomagot, úgy tartogatta a kormány a liberális törvényhozás hosszú menüjének végére, a választójogi törvényjavaslatot. Kapuzás előtt, mikor a képviselő és szenátor urak megkezdik nyári vakációjukat, osztották szét a sokáig titokban tartott javaslat szövegét, nyilvánvalóan a céljal, hogy a liberális honatyáknak megédesítsék a pihenés nyugalmát, az ellenzéknek pedig elvegyék a kedvét a vakációtól. Mi, kisebbségek, már eleve nem vártunk sok jót ettől a javaslatától. Semmi okunk nem volt rá, jellehet az alkotmány nagy vonásokban megjelölte az alapelveket, amelyekben az új választási rendszernek fel kellene épülnie és ez az alapelv: az arányosság, sőt a kormány tagjai többiben tették nagyhangú kijelentéseket, hogy a kisebbségek csak várjanak türellemmel, majd meglátják, hogy az új választójogi törvényjavaslat milyen méltányos lesz és mennyire respektálni fogja a kisebbségek jogait. Igéretkezhöz edzett idegeink ezt az újabb ígéretet is elviselték és mi továbbra is szépszíszel néztünk a javaslat elé. El voltunk készülve rá, hogy ez a javaslat is olyan lesz, mint a liberális törvényhozás többi remekműve, telve rejtett aknákkal, amelyeknek a kisebbségek hátán kell majd robbanniuk.

A most nyilvánosságra hozott választójogi törvényjavaslat azonban azt mutatja, hogy minden szépszíszünk mellett is naiv bizakodók voltunk és még távolról sem ismerjük a „liberális” gondviselés feneketlen mélységeit. A törvényjavaslat egy nagyon szép és demokratikus alapelvekből indul ki, a lajstromos választási rendszerből, amelyet a modern közjogi élet azért teremtett meg, hogy lehetővé tegye a kisebbségeknek is a választási küzdelemben való érvényesülést. Általában a liberálisok minden törvénye modern alapelvekből indul ki s csak amikor a végére ér, lesz reakciós torzszülemény belőle. Így történt ez a választójogi javaslattal is. Bratianu választási rendszere szinte tudatos karrikatúrája annak, amit általában lajstromos szavazás alatt értünk. Eppen az ellenkező célt szolgálja: a kisebbségi akarat még tökéletesebb elszikasztását.

Gyakorlati szempontból a lajstromos szavazás abban különbözik az egyszerű többségi választástól, hogy nagyobb kerületeket alkotván, a választók nem egyénekre, hanem pártok listáira adják le szavazatukat s az egyes listák a szavazatok arányában érvényesülnek. Mondjuk, hogy egy kerület tíz képviselő választására jogosult. A többségi választási elv szerint, ha az egyik párt elnyerte a szavazatok hatvan százalékát, akkor mind a tíz mandátum az illető pártot illeti, míg a szavazatok negyven százaléka, amely a többi pártokra esett, megsemmisül. A lajstromos szavazás ezt az igazságtalanságot akarja elkerülni oly módon, hogy az egyes pártok csak a leadott szavazatok arányában juttanak mandátumhoz. Tehát a felhozott példa esetében a többséghez jutott párt csak hat mandátumot kap, míg a többi négy mandátum a kisebbségi pártokra esik. Bratianu választási rendszere a lajstromos szavazásnak éppen ezt a karakterét sikkesztja el s a többségi elvet, a lajstromok bevezetése által még merevebbé és igazságtalannabbá teszi. Az új választójogi javaslat ugyanis kimondja, hogy amennyiben valamely kerületben az egyik párt a szavazatok abszolút többségét megkapta, akkor az összes mandátumok a többséghez jutott pártot illetik.

A lajstromos szavazás igazi lényegét a javaslat csak akkor engedi érvényesülni, ha egyik párt nem tudott abszolút többséget elérni. Ebben az esetben az összes leadott szavazatok

számát elosztják a megválasztandó képviselők számával és ez a „választási hányados”. Ahányszor ez a választási hányados az egyes listákra leadott szavazatok számában bennefoglaltatik, annyi képviselőt kap az illető lista. A kormány szándékai ezzel az intézkedéssel egészen nyilvánvalók. A vegyes lakosságú vármegyékben ez a rendszer igen alkalmas arra, hogy körülhordozzák a véres kardot és megcikkasztassák a román választók előtt a nagy veszedelmét: „ime ha nem szavaztok egységesen valamelyik román pártra, hogy az megszerezhesse az abszolút többséget (s a liberálisok nyilván magukra gondolnak), akkor ezek az átkozott kisebbségek is képviselőkhöz jutnak”. A lajstromos választási elvnek ebben a megosztottságában mi nem látunk mást, mint kitűnő izgatási alkalmat a kisebbségek ellen s az uralmon lévő párt örökéletiségének biztosítását.

De nemcsak ebből a szempontból karrikatúrája ez a javaslat a lajstromos választási rendszernek. Az aránylagosság elve annál jobban érvényesül, minél nagyobbak a választási kerületek és minél több képviselőre lehet egyszerre szavazni. A legideálisabb az volna, ha az egész ország egyetlen választókerület lenne, mert ilyenformán a legkevesebb kisebbségi szavazat forgácsolódna szét. A csehszlovák köztársaság választási rendszere, amely távolról sem a legideálisabb, ezt a célt úgy igyekszik elérni,

Nagy összeesküvést fedeztek föl Spanyolországban

Föl akarták robbantani a király vonatát. Bombát helyeztek el a katedrálisban

(Madrid, június 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A spanyol fővárost lázas izgalomban tartja egy hír, amelynek részleteit a kormány és a rendőrség még titokban tartja, de amelyről egyre több és több részlet szivárog ki a nyilvánosságba. A spanyol hatóságok a napokban egy nagyszabású összeesküvést fedeztek fel, amelynek célja a spanyol királyi pár meggyilkolása és Cataloniának az anyaországtól való elszakadása volt.

Franciabarát forradalom

Egyelőre megállapítást nyert, hogy a királyi pár ellen nem a szindikalista munkások terveztek a merényletet, — amint azt az első pillanatban hitték, — hanem a cataloniai széparatisták, akiket a katonai diktatura minden eddigi szabadságuktól megfosztott. Kinyomozták, hogy az összeesküvők között a legjobb körökhöz tartozók vannak: magasállású tisztek, papok és diákok. A cataloniaiak végcélja a spanyol államtól való teljes függetlenség, a köztársaság kikiáltása és Cataloniának Franciaországba való csatolása.

A királyi pár és a két hercegkisasszony a pedralbesi kastélyban lakott, amit egy arisztokrata család bocsátott a királyi család rendelkezésére azzal a kérelemmel, hogy az uralkodó minden évben huzamosabb időt Barcelonában töltsön el. Néhány hónap előtt a királyi pár tíz-tizenkét napot töltött Pedralbesben és megígérték, hogy legközelebb visszatérnek. Eleinte Primo de Rivera is az uralkodó közelében volt, de Marokkóba való elutazása óta Magaz admirális, a direktórium helyettes elnöke állott a király rendelkezésére.

Június negyedikén kellett volna a spanyol királyi párnak visszatérnie Barcelonába, közben azonban a rendőri nyomozás kiderítette, hogy merényletet akartak az udvari vonat ellen elkövetni és pedig az alagutak egyikében, amely

hogy az egyes kerületekben kisebbségben maradt szavazatokat, amelyek nem érték el a választási hányadost, országosan összeadja s a küzdő pártok listáinak javára juttatja.

A liberális választási javaslat ezzel szemben egészen kicsi kerületekre osztja be az országot, minthogy az egyes vármegyéket tekintve választási kerületnek. Eltekintve attól, hogy a vármegyeyei beosztás azért sem jó, mert a vármegyék különböző nagyságúak lévén, különbözőképpen érvényesül az aránylagosság elve, a tulajdonságra szabott kerületek miatt a kisebb pártok egyáltalán nem érvényesülhetnek. Így például a zsidóságnak aligha lehet kilátása, ha csak valamely más párttal paktumot nem köt, hogy egy-két mandátumnál többet biztosítson magának. Pedig az aránylagosság elve szerint legalább tízenyolc képviselő illetné meg.

Am ez a javaslat nemcsak a kisebbségek érdekeit érinti súlyosan, hanem a román ellenzéki pártokét is. Ez a választási rendszer mindig a kormányon ülő pártnak kedvez. Lesz még alkalmunk a javaslat parlamenti tárgyalásakor a részletekhez is tüzetesen hozzászólni, amelyek ugyancsak bővelkednek a közjogi csodabogarakban. Most csak annyit állapítunk meg, hogy ez a javaslat valóban megkoronázása a liberális törvényhozásnak: ügyetlen szemfényvesztés a külföld felé és kérelhetetlen eltiprása minden olyan politikai csoportnak, amely más véleményen van, mint a kormány. Ha törvényerőre emelkedik, akkor Bratianu nyugodtan elmondhatja magáról: „L'etat c'est moi.” Az állam én vagyok.

Barcelonától husz kilométernyire van. Egy huszonöt-harminc kilogramm dinamittal töltött bombát akartak robbantani a vonat alatt. Magát a pokolgépszerű bombát már el is helyezték néhány méternyire az alagut bejáratától. A gyújtószinór hosszú volt és a végét a tenger partján találták meg. Az udvari vonat előtt rendszerint egy magányos mozdony halad, az összeesküvők ezt nyugodtan hagyták volna elvonulni és a bombát csak akkor hozták volna működésbe, amikor az udvari vonat befut az alagutba.

A merénylők ugylátszik nem számítottak arra, hogy a király utazását megelőző napon az összes hidakat és alagutakat csendőrök szállják meg. Itt is így történt. Az alagutát őrző csendőröknek feltűnt egy fiatalember, aki állandóan az alagut körül ólálkodott. Letartóztatták és a keresztkérdések sulya alatt vallatóra bírták.

Meghíusították a merényletet

A fiatalember elmondotta, hogy tagja annak az összeesküvő szervezetnek, amely célul tűzte ki Catalonia felszabadítását és Spanyolországtól való elszakítását. Kijelentette, hogy ő csak eszköze azoknak, akik a mozgalmat szitják, a a parancsot végre kellett hajtania és pedig fejevesztés terhe mellett.

A királyt nyomban értesítették a letartóztatásról és az ellene tervezett merényletről. Az uralkodó első parancsa az volt, hogy a királynéval nem szabad közölni az esetet és a lapoknak nem szabad írniok erről. Ő maga mindennél mutatkozott, nyílt kocsiiban utazott és az egyéni bátorságnak olyan jelét mutatta, amely számára barátokat szerzett a nem monarchista körökben is.

A királyné csak később értesült az ellene tervezett merényletről és pedig egy Angolországból hozzáintézett sürgönyből, amelyben az összeesküvés részletei iránt érdeklődtek.

A hatóságok kiderítették, hogy nemcsak a király vonata ellen akartak merényletet elkövetni, hanem a terv sikertelensége esetén, *szófiai mintára, bombát akartak elhelyezni abban a katedrálisban, ahol a király misét szokott hallgatni.* A király nemrégiben egy arisztokrata családnál kertü mulatságra volt hivatalos. A mulatságot azonban a közbejött hirtelen eső miatt el kellett halasztani. Alighogy a vendégek — köztük elsősorban a király — eltávoztak, a *kertben iszonyatos robajjal robbant egy bomba.* A rendőrség, a király kívánságára, ebben az esetben sem adott ki az újságok számára információkat, úgy, hogy ezt a betekkel azelőtt történt esetet a lapok csak mostanában írták meg.

Az összeesküvők a király elpusztítása esetén nagy akciót indítottak volna nemcsak a cataloniai elszakadásra, hanem a forradalomnak az egész országban való kitörésére.

Hitközségi guerilla-harcok Szatmáron

— Levél a szerkesztőhöz —

Szatmár június 16. Ma, amikor az egész zsidóság létérdekeit érintő kérdésekben hoztatnak az alapvető törvények a zsidóság megkérdése nélkül, amikor a zsidó, ha politizálni akar, bőven alkalma lehet gondolkodni és állást foglalni a lét vagy nemlét kérdései felett, elszomorító jelenség, hogy sokan még mindig a keskenyvágyú hitközségi politika kapuit döngetik és a legnagyobb problémát az teszi számukra, hogy ki legyen a hitközségi képviselő? Hol itt, hol ott lángolnak fel a szenvedélyek, amelyek felizgatásához kiskaliberű hitközségi akarnokok oly jól értenek. Nagykárolyban a rabbi-választás körül kapnak hajba a harcias elemek, Érmihályfalván azokat akarják megkövezni, akik szép, új templomot emeltek a hitközségnek, másutt egyéb az elégedetlenség oka, az eredmény az, hogy nincs megértés, nincs egyetértés...

Már pedig a világháború elültével lezárult a zsidó diaszpora történetének az a fejezete, amikor a zsidóság aránylag nyugodt éveket, mondhatjuk évtizedeket élvezett. Csak itt-ott izzott fel hirtelen a zsidógyűlölet tüze, figyelmeztetve, hogy a zsidókérdés még elintézetlen. És amikor pogromos évek borzalmi vannak a hátunk megett, sőt itt kísért az antiszemita áramlat kiszámíthatatlan dökhítőrése, el kellene hogy töljön zsidó és zsidó között minden ellentét és összefogva kellene kivédeni minden ellenük irányított ökölsapást, az üldözöttnek egymás-szeretében összeforva kellene megvédeni népünk gyengébbjeit, önmagunkat.

Itt van a zsidóság történetének legujabb csodája, az új alija. Hiába rázzák a fanatikus tagadók a fejüket, Erec Jisraél újra épül. Az egész zsidóságnak össze kellene fogni az új országépítésben. Hordani kellene a téglát, követ az új építéshez, segíteni a kivándorolni akarókat szent céluk elérésére. De nem akarnak látni messzebbre, mint a hitközség tiszteletreméltó palánkjáig. Nem törődnek a zsidóság igazi problémáival. Elsiklanak a teremtés megismétlődő csodái felett: a zsidó otthon felépítése nem érdekli őket. Göröcsösen ragaszkodnak lokális vesszőparipákhoz, borsót törnek a hitközségi vezetők orra alá, új választási zavarokban akarnak halászni...

Ezek a gondolatok merülnek fel bennünk, látva itt is a szatmári ort. zsidó hitközség kebelében egy egy maroknyi elégedetlen ember kínos vergődését a f. évi április 12-én lefolyt hitközségi választások megsemmisítése iránt.

Megszokott jelenség, hogy nincs olyan zsidó hitközségi választás, amely nem lenne petícióval megtámadva. Legalább is itt Szatmáron ez bevett szokás. Nem is lehet ezen csodálkozni, hiszen mindig akad egy-egy illúzióban megcsalhatkozott hitközségi tag, akinek vagy az okoz fájdalmat, hogy kibukott a listából, vagy az, hogy bele sem jutott. De olyan pláne van, akit az bosszant, hogy a másik került a zöld asztal mellé. Nagyrészt ilyen hitközségi gomblyuk-fájdalmak okozzák a petíciókat. Amde rendes körülmények között olyan ez a petíciózás, mint a nátha. Elmulik, önmagában összeomlik. A kielégítetlen ambíciók jégre kerülnek a legközelebbi választásokig, amelyek itt két évente szoktak végbemenni.

Nem akarunk tulságos jelentőséget tulajdonítani annak a petíciónak sem, amely a legutóbbi hitközségi választás ellen indult el megszokott útjára. Az idén mindenesetre a sablontól egy kissé eltér-

tek a szatmári választás Don Quijote-jai. Ugyanis, amire alig lehet példát találni, a választást a közigazgatási hatóságnál is megtámadták. Azonban a petícionálók — és ebből is látszik, hogy új, járatlan elemek nyultak a petíció fegyveréhez, — elfelejtették áttanulmányozni a hitközségi alapszabályokat, valamint az ortodox szervezeti szabályzatot, ugyszintén elfelejtették megnézni a törvényes rendeleteket, amelyek kizárják a közigazgatási hatóság hatáskörét ortodox hitközségi kérdésekben felmerülő viták elintézésénél és kifejezetten az ortodox iroda útján alakítandó választott bíróság elé utalják az ilyen ügyek intézését. Azok az

elemek tehát, akik a hitközség autonómiáját sajátkezűleg akarták kiszolgáltatni és feláldozni, ezen a ponton nem érték el céljukat...

Most tehát újabb fegyvereket kovácsolnak. Olyan hitközségi tagok, akik a petícióban nem is szerepeltek, a rituális bíróság elé citáltatják a hitközséget. Nem akarunk elébe vágni az eseményeknek, de kérlelhetetlenül rá fogunk mutatni arra, hogy ennek a hajsának az indító okai olyan számtalan emberi gyöngösek, amelyek nem predestinálhatják a mozgólódat a hitközség vezetésére, hanem legfeljebb — egy sikertelen petícióra.

Dr. Stern Mór

Egy újságíró naplója az épülő országból

Ahol a meggazdagodás ellen harcolnak

Nahalal három elve Milyen legyen az ideális falu?

(Nahalal, május hava. Az Uj Kelet kiküldött munkatársától.) Nahalalban a ház mögötti udvarokat ajtók kötik össze egymással. Körbe lehet járni az egész falut anélkül, hogy az utra kellene kimenni. Egyik gazda szabadon bemehet a másik udvarába. Retesz, zár utját sehol se állja. Kertek között, az istálló mögött kerítést se látni. S a csirkéknek is különös jó természetük van: nem mennek át a szomszéd-asszony kertjébe... Legalább is eddig soha se volt perpatvar, csirke-per a szomszédasszonyok között. No meg a cselédekkel, béresekkkel, szolgákkal sincs baj, mert mindenki a saját cselédje és a saját parancsolója... S egyik szomszéd nem nézi le a másikat, mert szegényebb volna. Egyformán száz dunam földje van itt valamennyinek s az sem az övé, hanem a Keren Kajemeté, amely 8600 dunam földet adott a nahalaliaknak. Persze, van, akinek jobban sikerül a vetés, van, aki jobban győzi a munkát, van, aki már Kaliforniában kitanulta a mezőgazdálkodás minden csinját-binját. De gazdaggá nem lesz az sem, mert ebben a községben különös elvek vannak és ezek között a legelső az, hogy senki szegényebb, gazdagabb a másinál ne legyen.

Waszlavszky tanító volt valamikor Oroszországban. Az első chalucok közül való... Harcolt a maláriával és az arabbal. Most kolónista és a község egyik vezetője.

— A gazdagságnak három forrása van — mondja elgondolkodva. — Az első: az öröklés és a mások munkájának a kihasználása; a másik valamely véletlen szerencse, vagy a másokat ért szerencsétlenség; a harmadik a saját szorgalom, az egyéni iniciativa. Ez a község azon épült fel, hogy senki itt gazdaggá ne lehessen. Három alapelve van a mosav ovdimnak: mind a három a gazdagság ellen való.

— Az első alapelv: a föld nem lehet magántulajdon, csak a nemzet közösségéé. Nahalal a Keren Kajemet földjén épült, mindenki száz dunamot kapott. Ez a terület most arra elegendő, hogy szorgalmas munkával egy család épen hogy megéljen belőle. A termelés természetesen intenzívebb lesz... Ha a csatornázás kiépül, akkor ez a száz dunam sok lesz s akkor átadunk belőle. Talán nemsokára már ötven dunamnyi terület is biztosítani fogja a megélhetést s így a földet megoszthatjuk... A szorgalmas munka nem hogy növeli majd a földterület nagyságát, de apasztani fogja. Egy családnak sem lehet több földje, mint amennyi a megélhetéséhez szükséges. S ez a föld nem az övé, hanem a zsidó népé. Ő csak a haszonélvezője.

A második alapelv, a „saját munka elve”. Bér munkás nem lehet a kolónián. Mindenki a saját erejéből tartozik a földet megmunkálni, mással nem dolgozthat. Nem gazdagodhat meg tehát senki más munkájának hasznán. Bér munkás tehát nincs, de már a legtöbb kolónista lassanként kiharoztatja szüleit, testvéreit s így teszi intenzívebbé a termelést.

A harmadik elv: a kölcsönös segítség. Mindegyikünk tartozik másokért dolgozni. Egy asszonynak meghalt az ura. Most ő maga vezeti a gazdaságot, de mivel az egészet megművelni nem tudja, a föld egyrészt szétosztottuk a szomszédai között, akik azt megművelik. Természetesen az özvegy asszony számára. Egyik társunk most beteg lett. Az orvos úgy rendelte, hogy egy évig pihenni menjen. Mig távol van, mi dolgozzuk meg számára a földet. Ha vala-

kinék tehene megbetegszik, akkor a szomszéd segíti ki... Minden tiz gazdaság közösen végzi a cséplést. A gépek közösek.

Ezen a három elven épült fel a falu. Persze, lehet valaki, aki tanultabb és így jobb termést ér el, a gazdasága jobban prosperál. Viszont mi olyan közösségben élünk, hogy senki véka alá nem rejti tapasztalatait, hanem a tanultabb segít, tanácsot ad a kevésbé tapasztaltak s így többé-kevésbé az eredmények egyformák... De végül is meg van a módunk, hogy az aránytalan elosztást megakadályozzuk. Mindenki csak a szövetkezet útján adhatja el a termését, vagy vásárolhatja be a szükségletét. Így tehát a szövetkezet révén pontosan megállapíthatjuk, hogy kinek-kinek mennyije maradt meg feleslegül a saját szükségletén felül. Már most a felesleg arányában veszi ki a részét mindenki a közösség terheiből. Akinek nagyobb volt a feleslege, az olyan mértékben járul hozzá a közös kiadásokhoz, hogy végeredményében neki se lesz többje, mint annak, akinek a termése nem sikerült. Előfordulhat persze az is, hogy valakinek a termelése alul marad a saját szükségletén. Természetes, hogy a kölcsönös segítség elve itt is érvényesül s akinek feleslege van, az leadja a nélkülözőnek. Így tehát a kiegyenlítődség itt is teljes.

— Am érhet valakit szerencsétlenség is... Elpusztul például a marhája is, leég a háza, stb... s így ha a többiek nem is lesznek gazdagabbak, de ő szegényebb lesz... hogyan parirozzák ezt ki?

— Ez a legegyszerűbb — válaszolta Waszlavszky — nálunk biztosítva van — élőállat, ház, termés... s így mindenkinek a kára teljes egészében megtérül... Betegség esetén is az orvost, gyógyszert, ápolást a közösség fizeti, úgy hogy, akármilyen sajnálatos is legyen a betegség, nem jelent senki számára romlást, pusztulást.

— Nálunk — mondja Waszlavszky — még beteg is nyugodtan lehet az ember.

— Ez a mosav ovdim... Így képzeltek el Joffe, Waszlavszky és néhány derék társa... És így is valósítják meg.

A galutban sokat hall az ember arról, hogy „zsidó-ország” már csak azért sem épülhet fel, mert ha két zsidó együvé kerül, mind a két-tőnek más a véleménye, mind a kettő más akar. Hogy a zsidó nem tűri meg maga felett senki vezetőt, nem tud magának parancsolni, nem tud másnak engedelmesskedni.

S 1925 májusának egyik nyelhe szombat délutánján, egyszerű, tisztá fabarakkban így beszélt Waszlavszky... Ha az ember behunyja a szemét, azt hiszi, hogy valamiféle elméleti szociológus előadást tart arról, hogy miképpen képzelne el egy ideális falut... S a hallgató akaratlanul elmosolyodik, hiszen ez csak utópia lehet, csak elképzelés... Ilyen emberi közösség sincsen... ilyen falu csak az elképzelésben élhet...

De ha szemét kinyitja... Maga előtt áll Waszlavszky, akinek szemében különös tüzet hagyott a krónikussá lett malária... És mégse ettől ég a szeme... S mellettem Zvi ben Jehuda ül, ki komolyan elgondolkodik, s már egy lépéssel tovább is fűzi, amit társa elmondott... S a kis szobában egyszerű asszonyok és férfiak ülnek, a földön gyermekek játszadoznak, a nyitott ablakon át szénaitlatot hoz a langy szellő... Az istállóból behallatszik,

ahogy a borju elbőgi m szombat van, a pihenés zása... De holnap to munka, a falu továb életét...

Az I. T.

(London, június 16. tól.) A gettó néhány ór lankóliával fogja fogad vértelen zsidó romantik de legimproduktívabb (Jewish Territorial O működését. Az I. T. O tette meg az alapját 19 dik cionista kongresszu tervet. A cionista gondo a világ zsidóságának e akarja megvalósítani és dön új embertípusokat val új értelmet akar ad Zangwill a vele együtt dens cionistával együ tott I. T. O. gyökerét a ból akarták téplálni és egy jótékonyági akcióv nincsen Palesztina föld hol a világon, ahol sza jósítható.

A vezetők ferdére s másúttan termelte ki csak a legutóbbi kísér tikus lelkesedéssel lov oroszországi zsidótelep will Csicserinhez intéze kapott, az ukrájni s pedig, akihez az I. T. zett, kategórikusan ki ország egy pillanatig s zsidó köztársaság alapít ban mégis hitt a ter elképzeléseiben odáig bolszeviki tervnek az éppen az amerikai zsidó

Hogy az I. T. O. lett is husz esztendő van ama asszimiláns k lyek az I. T. O.-tól v gyöngítését. Ez a váro vált valóra, mert Izrae se adta fel nemzeti ér kifejezetten a Palesztin

Az I. T. O. likv Mayer A. Spielmann június hetedikén. A Zangwill einökölt, egy amely szerint „az I. hogy a szervezet műh

Izrael Zangwill ré molt a zsidóság helyz az 1922-ben tartott vábbfolytatását határo elnököt arra, hogy terv felbukkan, hívja

— Palesztinát — sohasem töröltük pr amit tehetünk az hozzáismulni a mauc gánk Palesztinában Az 1922. évi határoz vezet számottevő pr el, de a politikai he Herbert Samuel és N pése óta egyetlen ma noka sincs a palesztin

— Lord Pumer arra mutat, hogy az utja felé halad. Ezt zsidó áldozatkészség egyetem megnyitása tositását jelenti, de nem jelent cionizmu

— En magam az deklaráció a mi ge nak katasztrófáját je alapján az önálló meg nem valósítható lehetetlenné tesz.

Zangwill ezután orosz kísérletet. El bukkánása után lev erre a levelére azo Bár az ukrániai szo

ahogy a borju elbőgi magát anyja után... Ma szombat van, a pihenés napja... az ábrándozásé... De holnap tovább folyik a kemény munka, a falu tovább éli a maga munkás életét...

De ez a falu: Nahalal. Ez a falu már abban az országban fekszik, melyet úgy hívnak: Erecz Jiszráél... És ezek az emberek valóban egy új emberiség bibliás magvetői...
Székely Béla

minden területiális kísérlettel élesen szembe helyezkedett.

— A mi munkánk azonban — fejezte be szavait Zangwill — mégsem volt eredménytelen, mert minden még ki nem fejlődött ország politikai és társadalmi helyzetét komoly, tudományos vizsgálat tárgyává tettük a zsidó telepítés szempontjából és így számos értékes anyaggal járultunk hozzá a zsidókérdés megoldásához.

Az ülés végül elhatározta, hogy az I. T. O. összes kiadványait a jeruzsálemi nemzeti könyvtárnak ajándékozza.

Az I. T. O. beszüntette működését

Israel Zangwill bucsubeszéde

(London, június 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A gettó néhány öreg álmódója talán melankóliával fogja fogadni azt a hírt, hogy a vértelen zsidó romantika egyik legtovább élő, de legimproktívabb szervezete az I. T. O. (Jewish Territorial Organisation) beszüntette működését. Az I. T. O.-nak Israel Zangwill vetette meg az alapját 1905-ben, amikor a hetedik cionista kongresszus elvetette az Uganda tervet. A cionista gondolattal ellentétben, amely a világ zsidóságának egészséges elrendeződését akarja megvalósítani és a megújodott ősi földön új embertípusokat akar kitermelni, egyszóval új értelmet akar adni a zsidó életnek, Israel Zangwill a vele együtt kivált néhány „disszidens” cionistával együtt az általuk megalapított I. T. O. gyökerét a terméketlen filantrópiából akarták táplálni és a zsidó kolonizációt is egy jótékonyági akciónak tekintették, amely nincsen Palesztina földjéhez kötve, hanem bárhol a világon, ahol szabad terület van, megvalósítható.

A vezetők ferdére szabott elgondolása egymásután termelte ki a furcsaságokat. Hogy csak a legutóbbi kísérletet említsük, fantasztikus lelkesedéssel lovalták magukat bele az oroszországi zsidótelepítés ügyébe, noha Zangwill Csicserinhez intézett levelére választ sem kapott, az ukrániai szovjetkörtársaság elnöke pedig, akihez az I. T. O. szintén kérdést intézett, kategorikusan kijelentette, hogy Oroszország egy pillanatra sem gondolt egy önálló zsidó köztársaság alapítására. Az I. T. O. azonban mégis hitt a terv megvalósításában, sőt elképzeléseiben odáig mentek, hogy ennek a bolsevik tervnek az anyagi finanszírozását éppen az amerikai zsidóságtól várták el.

Hogy az I. T. O. improktív volta mellett is husz esztendő élte, abban sok része van ama asszimilációs körök támogatásának, melyek az I. T. O.-tól várták a cionista gondolat gyöngítését. Ez a várakozás azonban sohasem vált valóra, mert Israel Zangwill egy pillanatra se adta fel nemzeti érzését és sohasem fordult kifejezetten a Palesztina-mozgalom ellen.

Az I. T. O. likvidálásának gyűlését Mr. Mayer A. Spielmann lakásán tartották meg június hetedikén. A gyűlés, amelyen Israel Zangwill elnökelt, egy határozatot fogadott el, amely szerint „az I. T. O. vezetői elhatározták, hogy a szervezet működését beszüntetik.”

Israel Zangwill részletes beszédében beszámolt a zsidóság helyzetéről. Rátért arra, hogy az 1922-ben tartott tanácsülés a munka továbbfolytatását határozta el a felhatalmazta az elnököket arra, hogy mihelyest egy területiális terv felbukkan, hívja össze az elnöki tanácsot.

— Palesztinát — mondotta Zangwill — sohasem töröltük programunkból. A legjobb, amit tehetünk az volt, hogy igyekeztünk hozzájárulni a mandátumhoz. Dr. Eder kollégánk Palesztinában és Palesztináért dolgozik. Az 1922. évi határozatunk óta a cionista szervezet számottevő praktikus eredményeket ért el, de a politikai helyzete rosszabbodott. Sir Herbert Samuel és Norman Bentwich visszalépése óta egyetlen magasabbrangú zsidó hivatalnok sincs a palesztinai adminisztrációnak.

— Lord Plumer fő kormányzó kinevezése arra mutat, hogy az ország a „koronagyarmat” útja felé halad. Ezt a célt azonban ugylátszik zsidó áldozatkészséggel akarják elérni. A héber egyetem megnyitása ugyan az értékek átcsoportosítását jelenti, de a zsidó kulturcentrum még nem jelent cionizmust.

— En magam azt hiszem, hogy a Balfour-deklaráció a mi generációnk területializmusának katasztrófáját jelenti, mert bár a deklaráció alapján az önálló állami élet Palesztinában meg nem valósítható, minden más kísérletet lehetetlennek tesz.

Zangwill ezután részletesen ismertette az orosz kísérletet. Elmondotta, hogy a terv felbukkanása után levelet intézett Csicserinhez, erre a levelére azonban nem kapott választ. Bár az ukrániai szovjetek elnöke kijelentette,

hogy autonóm köztársaság létesítéséről szó sincs, mégis kísérletet tettek arra, hogy a telepítésekhez szükséges összegeket az amerikai zsidóságtól megszerezzék. A cionista szervezet azonban

Anglia és Japán jegyzéket nyújtott át a kínai kormánynak

(London, június 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Anglia pekingi képviselője ma jegyzéket nyújtott át a kínai kormánynak, amelyet figyelmeztet arra, hogy a Hankauban és Khinkinában dúló sztrájkok mennyire ártanak az ország jóhírnevének és egyúttal felszólítja a kormányt, igyekezzék a sztrájkot levern. A japán követ hasonló jegyzéket nyújtott át. Hankau kínai parancsnoka ma nyugalomra intő proklamációt intézett a lakossághoz és bejelentette, hogy amennyiben nem állnak újra munkába, a szövetséges hatalmak csapatokat fognak partraszállítani. A parancsnok proklamációjának azonban nem volt meg a kívánt eredménye. A kínai munkások, a diákokkal együtt, újból hatalmas tüntetést rendeztek a pekingi külügyminisztérium épülete előtt és követelték, hogy Angliával szakítsák meg a diplomáciai összeköttetést és szüntessék meg az Angliának adott koncessziókat. A „Reuter” távirati ügynökség szerint, ez a legbeszedesebb bizonyítéka a kínaiak idegenellenes magatartásának.

Páris, június 16. A kínai kormány az angol és japán jegyzékre ma egy háromnapos ultimátumot intézett a nagyhatalmakhoz és tizenegy pontban foglalja össze követeléseit. Kantonból horzalmos hírek érkeznek. Az idegen rendőrség hétszáz sztrájkoló kínait felkoncolt, több százat pedig kivittek a kikötőhöz, ott a vízbe dobták és bambuszrudakkal a fenékre nyomták őket. Ma ismét három angol és két amerikai hadihajó érkezett Sanghaj elé.

Bratianu Averescut protezsálja utódjaul

(Bucuresti-Bukarest, június 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Adeverul” szerint egy magas semleges politikai személyiség beszélgetést folytatott Bratianu Jonellel, akinek a miniszterelnök kijelentette, hogy a liberális kormány munkája befejezés előtt van. Ha az ellenzék racionalisabb politikát folytatott volna és a közigazgatási javaslat vitáját nem nyújtották volna annyira el, úgy már az elmúlt ülésszakon tető alá került volna a választójogi javaslat.

Arra a kérdésre, hogy ki fog utána jönni kormányra, Bratianu azt felelte, hogy annak kérdése nem az ő feladata, hanem az uralkodóé.

Amikor megkérdezték tőle, hogy kit latna legszívesebben a kormányelnöki székben, Bratianu azt mondotta, hogy neki Averescu konvenálna a legjobban.

Bethlen Budapestre érkezett

Azonnal felszólalt a nemzetgyűlésen, de a Beniczky-ügyről ezuttal sem tett említést

Budapest, június 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bethlen István miniszterelnök tegnap este bizaérkezett és ma délelőtt már megjelent a nemzetgyűlésen, ahol a kormánypárti képviselők nagy ovációval fogadták. Bethlen azonnal felszólalt és részletesen beszámolt genfi utjáról. Kijelentette, hogy bemutatja a költségvetést a népszövetség pénzügyi bizottságának, amely megállapította, hogy Magyarország a szanalási programot mindenben betartja. Szó volt a menekült tisztviselők ellátásáról is, akiknek száma meghaladja a százötvenezret.

Ezeknek elhelyezése a legnagyobb nehézségekbe ütközik, mert Smith főbiztos újabb 1150 főnyi tisztviselőbocsátást követel. A kormánynak ezenkívül gondoskodnia kell azokról a nyugdíjasokról is, akiknek tulajdonképpen az utódállamoktól kellene kapniuk a nyugdíjukat.

Sajnos, a békeszerződés erre vonatkozólag semmiféle intézkedést nem tartalmaz. A régi Magyarországon hatvan ezer nyugdíjas illetve volna azt a kerületet, amelyből a mai Magyarország áll. Ezzel szemben kilencvennyolcezer nyugdíjasról kell gondoskodni, tehát harmincezerrel kevesebb nyugdíjast is el kell látni, akiket az utódállamoknak kellene fizetniük. Ebben az ügyben Bethlen hosszas tárgyalást folytatott Benessel, aki megígérte, hogy Romániával és Jugoszláviával együtt rövidesen megindítja az erre vonatkozó tárgyalásokat.

A miniszterelnök ezután tudomására adta a nemzetgyűlésnek, hogy lépéseket tett aziránt, hogy a kisanant legutóbbi bukaresti konferencián elhangzott vádakkal szemben elégtételt szerezzen.

Bethlen István a kisanant bukaresti konferenciájáról szólva kijelentette, hogy Magyarországot azzal vádolták meg, hogy többet költ, mint bármelyik győztes állam és hogy kiadásainak nagyrészt titkos katonai fegyverkezésre fordítja. Bethlen kimutatta ezzel szemben, hogy az előirányzott és megengedett összesen kívül egyetlen fillért katonai célokra nem költenek. Magyarország, bizonyos határokon belül, elfogadta a népszövetség ellenőrzését és ennek mindenkor készséggel aláveti magát.

Smith főbiztos, aki Genfben szintén jelen volt, Bethlen miniszterelnök állításait mindenben megerősítette.

A Beniczky-ügyről Bethlen egy szó említést nem tett. Csupán annyit jelentett be, hogy „fenn tartja magának a jogot, hogy a távolléte alatt lezajlott helpolitikai eseményekről egy másik ülésen nyilatkozzék.”

Értesülésünk szerint az ellenzéki pártok Bethlen további magatartásától teszik függővé a kormánnyal szemben követendő álláspontjukat. A „Magyar Hirlap” pedig arról értesül, hogy a kormánypárti képviselők a napokban audiencián jelennek meg a miniszterelnöknél, akitől az „Az Ujság” ellen kiadott betiltó végzés visszavonását fogják kérni. A képviselők szeretnék, ha ebből a célból Apponyi is megjelenne a miniszterelnök előtt.

— Duca külügyminiszter beteg. Bukarestből jelentik: Duca külügyminiszter két napja ágyban fekvő beteg, ezért a török meghatalmazott miniszter akkreditáló levelének átnyújtásánál Duca helyett Marzescu volt jelen.

— Már most előkészítik a jövő évi költségvetést. Bukarestből jelentik: Bratianu Vintila pénzügyminiszter már most megtette az előkészületeket a jövő évi költségvetés előkészítésére, melyet novemberben terjesztenek a kamara elé.

Elárverezik

f. hó 20. és 21. é. Nagyváradon a Helikon helyiségén (Szanizló-utca 1.)

Balkányi Lajos magángyűjteményét,

kiegészítve főúri círtokból származó nagyértékű kék pekkal, szőnyegekkel, porcellánokkal, butorokkával, tüvegekkel, bronzokkal és rézkarcokkal. Az árverés szombaton délután 6 órakor kezdődik.

Németország biztonsági szerződést köt a szomszédországokkal?

Franciaország elfogadta a német jegyzéket

(Berlin, június 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Franciaország ma válaszolt arra a jegyzékre, amelyet a német birodalmi kormány a biztonsági kérdésben néhány nappal ezelőtt Párisban átnyújtott. A francia kormány elfogadja a német javaslatokat és annak a reményének ad kifejezést, hogy az Egyesült-Államok is csatlakozni fognak a megkötendő biztonsági szerződéshez. A továbbiakban helyeslésének ad kifejezést afelett, hogy Németország, Franciaország és Belgium között választott bírósági megállapodás jöjjön létre. Kívánja ezenkívül, hogy a

rajnai határokra vonatkozó paktumot más államokkal kötendő választott bírósági szerződések egészítsék ki, így különösen fontosnak tartja, hogy Németország kössön mielőbb biztonsági szerződést a szomszédos Lengyelországgal és Csehszlovákiával.

Róma, június 16. Olaszország ma jegyzéket nyújtott át Londonban és Párisban, amelyben követeli, hogy Anglia és Franciaország garantálják Olaszország északi határait és főleg adjanak biztosítékot arra nézve, hogy Ausztria nem fog csatlakozni Németországhoz.

Painlevé lemondása mindennap várható

Nyugtalanító a marokkói helyzet

(Páris, június 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Painlevé miniszterelnök visszaérkezése óta a helyzet újra kiélesedett. A miniszterelnök nyilatkozata, amelyet a marokkói harctérről tett, nem nyugtatta meg a közvéleményt. A baloldali pártok attól tartanak, hogy a marokkói harcok nagyon elhúzódnak és nem hajlandók a háború folytatásához szükséges óriási hiteleket megszavazni. Egy másik nehézség, amely a kormány helyzetét veszélyezteti, az, hogy a szocialisták nem fogadják el Caillaux pénzügyi javaslatait, mert ezeket a javaslatokat nem tartják alkalmasnak arra, hogy Franciaországot a pénzügyi válságból kivezessék. A Painlevé-kormány lemondása naponta várható.

Mária királyné cikksorozata

V.

Az öregedés művészete

Mária királyné alábbi cikke az United Press Assotiation utján jutott a világsajtóba.

Az öregség gondolata szomorúsággal tölt el bennünket és a fiatalság számára ez a gondolat csaknem elbirhatatlan. Az öregség, ugylátszik, minden dolgok vége, az élő halál és mindannyian, amíg csak tudjuk, messze tartjuk őt magunktól.

En még nem vagyok öreg, de mégis az élet lefelé hajló vonalán mozogok már. Megyek lefelé a hegyen és lefelé az ember gyorsabban megy, mint feléle. En is szembe kell hogy nézzek tehát az Elkerülhetetlennel.

Ezzel természetesen nem akarom azt mondani, hogy az öregségnek szabad utat kell engednünk és hogy semmit ne tegyünk ifjúságunk meghosszabbítása érdekében. A régebbi időkben azok az asszonyok, akik már elmúltak negyvenévesek, „feladták” magukat, azt hitték, hogy már előregedtek és nem tettek semminő kísérletet arra, hogy továbbra is tetszetősek maradjanak és hogy jó alakjuk legyen. Egyszerűen beletörődtek a „változhatatlanba” és azt mondták, hogy „az idejük elmúlt.”

Ez a világszemlélet szerencsére már túlhaladott. A negyvenéves asszonynak az élet ma még sok mindent kínál fel, talán a legjobbat és én ismertem asszonyokat, akik negyvenéves korukban jobban néztek ki, mint amikor huszévesek voltak, érdekesebbek és vonzóbbak voltak, mert volt bennük valami, amit az évek adtak nekik, az érettség őszi hamva.

En, aki már közelebb vagyok az ötvenhez, mint a negyvenhez, mondanék most egyet-mást azoknak, akiket ez a kérdés érdekel. Valami egészen különös filozófiát alkottam magamnak. Mondhatom egészen édeskes, ha nem is egészen a fiatalságnak való. Minden, amit mondani fogok, úgy fog nekik tűnni ugyanis, mint valami haszontalanság, mert annak, aki még nem próbált semmit, a más tapasztalatai nem sokat jelentenek, — és éppen a fiatalok ezek, akikről még messze, messze az ut. De majd idővel ők is megtudják, hogy ez az ut, amely életünk alkonyáig húzódik, nem a legsimább. De éppen a fiatalság joga az, hogy dallal az ajakán érjen meg az életnek. Nietzsche-nek egy mondása jut eszembe, amely így hangzik valahogy: „öregség és bölcsesség... igen, ez a kérdés magva”... és amelyet én nagyon szeretek. A fiatalságnak talán sovány vigasz, de az öregedőnek ó, mennyit jelent. Azt jelenti, hogy minden nap tanul valami új igazságot, valami bölcseséget, ami egészen a sirig vezető, enyhén és anélkül, hogy harcolna. A fejlődési lánc utolsó szeme a halál, amely ha ily bölcsen megyünk feléje, oly szelíden csillog, a szemet annyira nem vakítja, hogy visszanezve életünkre, szinte egészen könnyen szólhatunk: sok volt, nagyon sok!... Igen, van egy ilyen „sok”. Az öregedők tudják ezt. A természet gondoskodott arról, hogy a test és a szellem egyidőre érjen meg és amikor a test leléte napjait, a szellem enyhén

befelhőződik és a kívánságok elfognak. Amikor kihullnak a fogaink, elmegy a kedvünk a diótöréstől is.

Igen, itt van a nagy titok. A vágyak megváltoznak és az elmuló évekkel együtt halnak el. Ami ma még szórakoztat bennünket, holnap már hidegen hagy. És oly szépen sorjában váltja le egyik a másikat, hogy szinte észre sem vesszük.

Egy napon aztán elfog bennünket a forró vágy a béke után és ez az érzés annál erősebb, minél közelebb vagyunk a befejezéshez. És ez valahogy csöppet sem szomorú. Inkább természetes. Hiszen télen az egész természet aludni tér.

Az elmulás csak annak a férfinak és annak a nőnek szomorú, akik semmiáron nem akarnak lemondani az örömről, a hevült izgalomról és úgy kapnak utánuk, hogy az már nem is áll jól a korukhoz. Feszték, paróka, hamis fogak a jelei ennek az elkeseredett és kiltástalan harcnak, amely néha különösen visszataszító. A fiatalság neveti ezeket az erőlködéseket. Mert az ifjúság kegyetlen a maga győzelmében.

En mégis úgy látom, hogy azért fentarthatunk még valami érintkezést a fiatalokkal. Követhejük meg őket és kacaghatunk velük, szórakozásait megnevesíthetjük értelmünkkel anélkül, hogy versenyeznünk is. Az ő örömeiknél visszaemlékeztünk saját fiatalságunkra. Mi már messzebbre vagyunk, de holnap ők is ott fognak állni, ahol ma mi.

Valami roppant bölcsesség és előkelőség, sőt kacérokodás van abban, hogy az ember idősebbé visszavonul, akkor még, mielőtt erre felszólítanak. Igen, jobb is, ha az ember fépreáll és úgy nézi tovább az életet, mintha csak azt mondaná: „tudnék én is még, ha akarnék”. Mindenesetre szebb ez, mintha valaki más figyelmeztet bennünket arra, hogy „mi már nem tudunk”. Ne nyujtsuk ki kezünket olyan gyümölcs után, amely már nem nekünk nő. Gondoljunk arra, hogy volt nekünk is

részünk benne és hogy az irigység a legszebb emlékeket is elcsufíthatja. A legboldogabb az az ember, aki belátja, hogy „elege volt”.

Távol áll tőlem az, hogy szónokoljak. Csak a belátás beszél belőlem, mert én már átléptem a hegy csúcát és az én utam már lefelé vezet. Ó, igen, kivettem a részemet és szép napokat éltem. De nem nyujtanám vissza a kezemet, hogy valami olyant ragadjak magamhoz, ami tőlem már elhajlik. Ha még valami pompás gyümölcs hull ma az ölemben, ámul és hálás vagyok. Ugy tartom a kezemben, úgy kóstolatom és úgy tapogatom, mint valami királyi gyümölcsöt, amely valami távoli tavaszra emlékeztet. De eszembe sem jut már, hogy beléharapjak. Csak azt mondom: „köszönöm” — és mosolygok. És a szívemben nincs szomorúság, hanem béke van.

Napjainkban az öregedés határát sikerült már jómesszire kitolnunk és jogunk is van arra, hogy sakkban tartsuk mindaddig, amíg lehet, hogy megtegyünk mindent azért, hogy fiatalok és szépek maradjunk, mozgékonyak legyünk még és őrizzünk meg valami életörömet. A fontos csak az, hogy amilyen mértékben öregszünk, úgy osszuk be a kívánságainkat. A természet is segítségünkre van ebben. Egy asszony, aki már nem fiatal többé, visszataszító, ha ötvenéves korában is még erőfeszítéseket tesz arra, hogy huszévesnek nézzen ki. Természetesen szép az, ha valaki minél tovább meg tudja tartani üdeségét és én is például sokkal fiatalabbnak nézek ki, mint ahogy éveim után talán kijárna, pedig én nem is festem a hajamat és szépségességeket sem használok túlságosan. Egy kifosztott matróna nemcsak hogy örömtelen látvány, de szinte a szívünkbe nyilal. Alapjában véve, kit csap be magán kívül?

Az amerikai nőkben az tetszik nekem, hogy hagyják szépen megöszülni a hajukat. Még alig láttam amerikai nőt, aki festette volna a haját, de nagyon sok olyannal találkoztam, akiknek már fiatal éveikben ősz volt a fejük.

Az öregedő asszonynak egyideig mindenesetre bánatot okoz szépségének elhamvadása. És ez a bánat másokat is érint: Egy asszony szépsége: ajándék, amely, amikor elmúlik, másnak is veszteség. De ez az élet ama fájdalmi közé tartozik, amelyet már el kell viselnünk.

A legrosszabb évek azok, amelyekben még nem tudjuk biztosan, hogy öregszünk, amelyekben még küzdünk, de amikor már a bensőkben erősen érezzük, hogy ezt a küzdelmet a végén el fogjuk veszíteni. De maga az öregség olyan mint egy alabástromkamara és olyan fehér, olyan tiszta, mint egy aggastyán hajlott feje. És az ajtó, amely ebből a kamarából nyílik, a Világosság felé vezet.

Wrangel ellen merényletet követtek el

Belgrád, június 16. Wrangel tábornok ellen merényletet követtek el. Többször revolverrel rálöttek, de nem érték a golyók, csupán utitársát.

Lebovits Béla

huscarnok és szalámigyára
Cluj, Str. G. Bariju 8. - Telefon 354.

(vált Malom-u.) Ajánlja elsőrendű szalámi gyártmányait legcsébb napi árban. Post-i megrendeléseket pontosan eszközök. Visszatérő adóknak nagy kedvezmény. Friss libazsír bármilyen mennyiségben kapható. Árjegyzék és קטלוג kívánatra ingyen.

A nagy hőség, erős napsütés káros behatással vannak anők gyöngéd, hamvas arcborére. Kaiser Borax-szal való gyakori lemosások megóvják a bőrt ezen behatásoktól.

Ezért vegyen ön is még ma eredeti

Kaiser Borax-ot a piros skatulyában.

Az Uj Kelet az egy napilap Szerkesztő: Giszta Felelős szerkesztő: Előfizetési árak: 240 lei, félév: Az Uj Kelet cikkei megjelölésével

Morris Ros

Már utolsó n Száll alá a h És az estnek Csókkal száll

Es amint a Fénye száll Ott a távol s Bűvös izzás

Hosszu véres, Nyulnak mess És a hűvös Mártjak forró

Halkan ring a Sürü esti fáty Mik szeliden Messzi, messzi

Langyos szell Es a zsongó Titkon bugnák — Hullámszó,

Esti pirban tü És vitorlát sz Egy hajó száll Száll, — ki t

Mintha bűvös Száll, hasít, r Szárnya van Millió szellem

Nincs hajósa Csak egy gyó Történ dől az Es szeméből

Szinaranyló h Lágyan hullna Vágyakozva n Ámde száll sz

Oh! A gyermek Kis kendője s Messziről és Száll utolsó é

Es a szívem Sirni tudnék. Oh, e gyerme Ifjúságom szá

— Jorga ut fogadja a király. bizalmasainak nyila Ezekről a bizalmasok a bukaresti lapok m jobb impressziókkal Maniut csak holnap. Mihalache kihallgatá

— A minis tanulmányozza a karestből jelentik: Bratianu minisztere a beszarabiai parasz Ugyanezzel a célza egyheti körutra.

— Héber nev tinából az euró cionista kongresszus kat védő világgyszem amelynek tárgya

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszka János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 830 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjék meg.

A mai naptár

Szerda

5685. Szivan 25.
1925. június 17.

Morris Rosentfeld: A csodahajó

Már utolsó napsugára
Száll alá a hegy fókára
Es az estnek szürke árnya
Csókkal száll a föld felett.

Es amint a nap utolsó
Fénye száll a téren átál,
Ott a távol szirtek ormán
Büvös izzás ömlik el.

Hosszu véres, izzó szálak
Nyulnak messzi el, nyugatra
Es a hűvös óceánba
Mártják forró végüket.

Halkan ring a tenger árja
Sűrű esti fátyolokban.
Mik szeliden elterülnek
Messzi, messzi tengeren.

Langyos szellő leng a vizen
Es a zsongó lágy habok
Titkon bugnak, összességüknek
— Hullámszó, — ki érti meg?

Esti pirban tündökölve
Es vitorlát szélre tartan
Egy hajó száll ott az árban
Száll, — ki tudja, hogy hová?

Mintha büvös kéz evezné,
Száll, hasit, röpül előre,
Szárnya van tán? Vagy varázsos
Millyő szellem kergeti?

Nincs hajója máski rajta
Csak egy gyöngye kis gyerek
Történ dől az árbocfának
Es szeméből köny pereg.

Szinaranyló hosszú fűrtök
Lágyan hullnak két vállára,
Vagyakozva néz a partra
Ámde száll száll a hajó.

Oh! A gyermek integet!
Kis kendője szébe lebent,
Messziről és bucsuzóra
Száll utolsó ég-veled.

Es a szívem hangosan ver
Sinni tudnék, — miért?... hova?...
Oh, e gyermek, — most tudom már,
Ifjuságom száll tova...

Ford.: g. j.

— Jorga után Maniut és Mihalachet fogadja a király. Bukarestből jelentik: Jorga bizalmasainak nyilatkozott királyi kihallgatásáról. Ezekről a bizalmasoktól azt az értesítést szereztek a bukaresti lapok munkatársai, hogy Jorga a legjobb impressziókkal jött haza a kihallgatásról. Maniut csak holnap, szerdán fogadja a király, míg Mihalache kihallgatására pénteken kerül sor.

— A miniszterelnök Beszarábiában tanulmányozza a parasztok helyzetét. Bukarestből jelentik: A parlamenti szünet alatt Bratianu miniszterelnök Beszarábiába utazik, hogy a beszarábi parasztok helyzetéről informálódjon. Ugyanezzel a céllal Tatarescu Erdélybe jön egyheti körútra.

— Héber nevelők érkeznek Palesztinából az európai családokhoz. A bécsi sionista kongresszussal kapcsolatban a pogromárvákat védő világegyesület is konferenciát fog tartani, amelynek tárgya egy Palesztinában felállítandó

héber nevelő- és gyermekkertész-tanfolyam létrehozása lesz. Ez a tanfolyam előreláthatólag már ősszel megnyílik és olyan házi tanerőket fog kiképezni, akik bátran felvehetik majd a versenyt az európai bonneokkal és guvernáttokkal. Valamennyien, akik erről a tanfolyamról kikerülnek, azonkívül, hogy héberül tudnak majd tanítani, birni fogják a francia, angol, vagy német nyelvet és zenei képzettségük is lesz. Tekintettel arra, hogy az ilyen nevelők iránt már is nagy érdeklődés mutatkozik, tanácsos, hogy azok, akik igényt tartanak rájuk, ezt már most írásban jelentsék be özv. Rendesné Mózes Sarolta urnőhöz (Cluj, Calea Victoriei 16), aki az igénybejelentést sorrendben nyilvántartja. A tanfolyam gondoskodni fog arról, hogy a gyermekkertészek és nevelők a háztartás, továbbá a fehérmű- és ruhavarrás terén is kellő jártassággal bírjanak. A Palesztinából érkező házi tanerőket bizonyára mindenütt a legnagyobb örömmel fogadják majd.

* Henri Barbusse irt előszót Ben Ami „Európától—Ázsiáig” című új könyvéhez. Amatőrpéldányok sok képpel és a szerző aláírásával, 125 lejért már kaphatók az Uj Kelet könyvosztályánál.

— Rabbiválasztás Királydarócon. A királydaróci zsidó hitközség az elmúlt vasárnapon a köztisztviselőkben álló bonyhádi család egyik sarját, Pollák Adolfot választotta egyhangú határozattal rabbijává. Pollák Adolf három éven keresztül állott a bánffyhungyadi Poale Cedek élén, amely tisztségében mindenkinek becsülését és szeretetét vívta ki.

— Junius 30-án lesz Lédererné perének fő tárgyalása. Budapestről jelentik: A büntető törvényszék június 20-ára tűzte ki Léderer Gusztávné ügyében a fő tárgyalást, amely előreláthatólag két hétig fog tartani. A fő tárgyalás iránt óriási érdeklődés mutatkozik és már most kibocsátották az ülésterembe való belépésre jogosító jegyeket.

— Az utlevélpánama szenzációs botránya. Bukarestből jelentik: Az utlevélpánama ügyében szenzációs botrány került napfényre. Stefanescu Dreganesti olyan nyilatkozatot tett, hogy annak idején Marzescu megbízásából megjelent nála a fogházak vezérigazgatója és rá akarta őt bérni arra, hogy valjón Vaitoianu tábornok ellen és inkább Filipovicsot vegye védelmébe. Ezzel — mondja Stefanescu — Marzescu Vaitoianu ellen akart támadást intézni. Ezen nyilatkozat miatt elrendelték Stefanescu letartóztatását, melyet ma hajtott végre Brezianu vezetőügyész. Stefanescu a további nyilatkozattételt megtagadta. Mihail fogház-igazgatót is kihallgatták, miután azonban zavaros nyilatkozatot tett, elrendelték elmeállapotának megvizsgálását.

— Eljegyzés. Weisz Jenő, a „Weisz Adolf nagykereskedő cég” belfelügyelője Steinfeld Ilonkát, Steinfeld Farkas földbirtokos lányát. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— Megszüntették a nagykárolyi zsidó iskolák elleni eljárást. Nagykárolyból jelentik: A nagykárolyi két ortodox zsidó hitközség kiküldöttei: Schöafeld Lázár főrabbi és Nagy József, tanító, folyó hó 10 én megjelentek Bukarestben a — „consiliul permanent” — (állandó bizottság) előtt. A tanács előadta az iskolák ellen beadott vádakat, melyek szerint a tanítók még nem tudnak eléggé románul, nem approbált könyveket használnak, nem tanítanak az állami tanterv alapján, az állam címerét nem helyezték az iskola épületére stb. A hitközségi kiküldöttek az Uniunea Evreilor főtáborára utján a vád minden pontjára megadták a szükséges információkat, amelyek után a consiliul permanent kimondotta, hogy nem látja szükségesnek az iskolák elleni eljárást és figyelmezteti az iskolafentartókat, hogy továbbra is a törvények keretén belül végezzék az iskolák felelősségteljes feladatát.

— Frohreich Ernő epileptikus rohamokat kapott. Budapestről jelentik: Frohreich Ernő, aki annak idején Egyedi Artur földbirtokost meggyilkolta, epileptikus rohamokat kapott és súlyos betegen fekszik az ügyészség fogházában. Ügyében a soproni törvényszék július 22-ére tűzte ki a tárgyalást, ha azonban állapota nem javulna, a tárgyalást öszre halasztják.

— Óriási tüzvész Gyöngyösön. Budapestről jelentik: Gyöngyösön hétfőn délután borzalmas tüzvész pusztított, amelynek folytán husz hár leégett. A tűz most is ugyanott tört ki, ahol 1917-ben. A kár megaladja a kétmilliárd koronát.

— Befejeződtek a román-jugoszláv tárgyalások. Bukarestből jelentik: A belgrádi román-jugoszláv tárgyalások befejezést nyertek. Filodor, Contescu és Zariforol román meghatalmazottak visszaérkeztek a fővárosba. A kormány hivatalos kommunikét adott ki, mely szerint a belgrádi konferencia az összes Románia és Jugoszlávia között fennálló függő kérdéseket rendezte.

— Megalakul a liberális párt magyar tagozata. Bukarestből jelentik: a „Neamul Romanesc” szerint a magyar párt disszidens elemei tárgyalásokat folytattak a kormánnyal arra vonatkozólag, hogy Háromszék- és Csik-megyében megalakítsák a liberális párt magyar tagozatait.

— Kommercializálni akarják a kolozsvári vízműveket. A kolozsvári városi villamosművek kibővítése és rendbehozása ügyét — mint ismeretes — egy tizenegy tagból álló bizottság tanulmányozza. Ez a bizottság most javaslatot adott be a tanácshoz, amelyben a leghatározottabban a kommercializálást ajánlja. A tervezetet a megye volt prefektusa, Metes Péter dr. kamarai képviselő készítette el. A javaslat módot ad arra, hogy a városi polgárság széles rétegei befolyást gyakoroljanak a város tulajdonát képező villanyüzem sorsára. Dr. Metes elgondolása szerint a saját rezsiben való kezelés főleg azért nem felel meg, mert a formalitások megakadályozzák a gyors intézkedéseket és a tisztviselők, akik csak hivatalukat töltik be, nem tanusitanak elég érdeklődést az ügymenet iránt, amint azt egy magánvállalatnál tesszik, amelytől teljes mértékben függenek.

— A Csordás-féle bűnygyben elhangzott a vádbeszéd. Nagyváradról jelentik: Tizennégy nap tárgyalás után ma délután hangzott el a nagyváradi törvényszéken a Csordás-féle gyilkosság ügyében a vádbeszéd. Az ügyben több mint 200 tanút hallgattak ki. Somrea Valér dr. vezetőügyész vádbeszédében ismerteti a forradalmi idöket. Rámutat arra, hogy az elhangzott tanuvallomások alapján beigazolást nyert a vádlottak bűnössége. Beigazolást nyert, hogy Magos jóbarátja volt Verböci parancsnoknak, tudott annak terveiről és vele együtt fontolta meg Csordás ügyvéd meggyilkolását. Kéri a bíróságot, hogy Magost előre megfontolt szándékos gyilkosság büntetésében, Szántót, tettestársként, Kelemen és Orbánt gyilkosság és bujtogatás, Sachot gyilkosság és magánosok elleni erőszak, Kleint és Kacot tettestársként mondja ki bűnösnek. Végül kéri, hogy a vádlottakat, nem érzelmek, hanem a bizonyítékok alapján sújtsák súlyos ítélettel. A védőbeszéd elmondására holnap kerül sor.

— A liberális párt már nem akarja levezetni a községi választásokat. Bukarestből jelentik: Bratianu Jonel kijelentette az ő szorosán vett híveinek elbucuzása alkalmával, hogy végleg úgy döntött, hogy a községi választásokat nem ök ejtsék meg.

* Egy ál-hercegpár szélhámosossága. Minden héjjal megkent kalandorpárt tartóztatott le a bécsi rendörség. Az egyik előkelő bécsi szállodában elegáns fiatalember és csinos hölgy béreltek lakást. A bejelentőlapon egy holland királyi hercegpár nevét írták. Rengateg adósságot csináltak, de a szállodásnak észébe sem jutott, hogy a herceget fizetésre szólítsa. A rendörségnek azonban feltűnt, hogy a hercegpár nem „Bijou” kivonatból készült kölnit használ és így rövidesen megállapította, hogy szélhámosokkal áll szemben. Kolozsvárt a „Bijou” kölni-kivonat kizárólag a Rózsa Royal-drogériában kapható. (Főtér 26.)

— Egy „leépitett” igazgató, gyáros és kereskedő naplója. Ezen cím alatt van összefoglalva és állandó rovatként feldolgozva az egész erdélyi és bánági közgazdasági élet minden fázisa és riportszerű eseménye a „Pénzvilág” közgazdasági folyóiratnak minden hó elsején megjelenő számában. Az érdekesítő és változatos tartalmu, de mindig izléses stílusban megírt folytatásos cikksorozat, mint egy élő színjáték jelenik meg az olvasó előtt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: „Pénzvilág” Oradea-Mare Strada Jókai 17. Telefon 9. Mutatványszám díjtalanul.

* Epekőben, gyomorban szenvedők kíséreljék meg ezévben a drága Karlsbad helyett az olcsó Mária-völgyet. Felvilágosítás, prospektus: Dr. Kohn-gyógyász, Cluj, Piata Unirii.

* Orvosok ajánlják — Purgót — eredeti dobozban. (5)

KÖZGAZDASÁG

Be kell jelenteni a részvénytársasági és vállalati vezetőket

Felhívás a kamarai választások ügyében. Jövő héten lesz a kolozsvári kamara kategória-megállapító közgyűlése

(Cluj-Kolozsvár, június 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kereskedelmi és iparkamarák reorganizálásáról szóló törvényjavaslat életbeléptetésével kapcsolatosan több ízben ismertettük a végrehajtási utasítás egyes rendelkezéseit. A kamarák a pénzügyi inspektorátusokkal karöltve már befejezték a választó tagok összeállítását.

A végrehajtási utasítás alapján a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara körlevelet bocsátott ki, amelyben a részvénytársaságokat, betéti és közkereseti társaságokat felhívja a kamarai törvény alapján biztosított jogaik gyakorlására. A régi kamarai törvény szerint ugyanis csak egy szavazat illetett meg minden céget tekintet nélkül arra, hogy egy vagy több tagja volt-e az illető cégnél. A cég maga jelölte meg tagja közül azt, hogy ki választhat.

Az új törvény ezzel szemben úgy intézkedik, hogy azoknak a részvénytársaságoknak, amelyeknél külön végrehajtóbizottság működik,

✱ A kolozsvári Banca Agrara 100 millió pert indított a kincstár ellen. Bukarestből jelentik: A kolozsvári Banca Agrara pert indított a kincstár ellen az agrárreform végrehajtásánál neki adott koncesszió visszavonása miatt. A bank adatokkal igazolja, hogy 400 millió kárt szenvedett ezáltal, azonban csak 100 millió kártérítési igénnyel lép fel. A Banca Agrara a kincstár elleni perének különösen politikai oldala ígérkezik érdekesnek. N. I. Antonescu vállalta a bank védelmét.

✱ Uj román képviselő a párisi jóvátételi bizottságban. Bukarestből jelentik: Az Osztrák-Magyar Bank román likvidátorát Alexandru Zencianut kinevezték a párisi jóvátételi bizottsághoz a román kormány képviselőjének. A volt likvidátor rövidesen Bécsbe utazik, hogy bucsut vegyen azoktól az osztrák pénzügyi köröktől, akikkel együtt végezte a likvidálási munkálatokat és akikkel igen szívélyes viszonyba került.

✱ Szabaddá tették a zab kivitelét. Bukarestből jelentik: Közöltük annakidején, hogy a kormány gazdasági bizottsága javaslatot tett a zabkivitel teljes szabaddátételére. A bizottság javaslatát azzal indokolta, hogy az országban nagy zabkészletek vannak feleslegben és így különösen a dunai kikötők raktaiban várnak exportra nagy készletek. A javaslat közel két hétig várt döntésre. A pénzügyminiszter végre tegnap táviratilag értesítette az összes vámhatóságokat, hogy a zab kivitelét azonnali hatállyal szabaddá tették és exportálható minden autorizáció nélkül. A kiviteli díj vagonként 20 ezer lejben van megállapítva.

✱ A román-cesh határrendező bizottság befejezte munkálatait. Bukarestből jelentik: A belügyminiszter közlése szerint a román-cesh határrendező bizottság befejezte munkálatait. Egyedül Ticeu községgel van még baj, amely elégedetlen a bizottság döntésével és küldöttségileg kérték a határozottság revízió alá vételét.

✱ Emelkedik a román petróleumtermés. Bukarestből jelentik: A legutóbbi kimutatás szerint Románia nyersolajtermése a folyó év első három hónapjában 528.524 tonnát tett ki. Ez a mennyiség 136.120 tonnával több, mint tavaly ugyanebben az időben.

✱ Hatvannégy mezőgazdasági kamarát létesítenek. Bukarestből jelentik: A földművelésügyi minisztériumban tegnap megállapították azoknak a városoknak névsorát, amelyekben mezőgazdasági kamarákat létesítenek. Összesen 64 kamarát állítanak fel és a választásokat az ősz folyamán fogják megejteni.

✱ Nem rekvirálhatók el a magyar kormánytól kapott iparpártolási gépek. Marosvásárhelyről jelentik: Érdekes és precedensül szolgáló döntést hozott a marosvásárhelyi ítélőtábla a magyar kereskedelmi minisztérium által kiadott iparpártolási gépek elrekvirálása ügyében. A magyar kereskedelmi minisztérium, mint ismeretes,

összes végrehajtó tagjai választók és választhatók.

Ott, ahol csak rendes igazgatóság van, a vezérigazgató, illetőleg a részvénytársaság tényleges vezetője tagja a kamarának. Társaságoknál az összes tagok, betéti társaságoknál pedig a beltárgyak választók és választhatók. Ezenkívül természetesen tagja a kamarának minden önálló foglalkozással bíró kereskedő, vagy iparos, aki kamarai adót fizet.

A kö levél felhívja a részvénytársaságokat, betéti és közkereseti társaságokat, hogy legkésőbb június 20-ig jelentsék be azokat a vezetőket, akik a törvény értelmében választói lehetnek a kamarának.

Itt említjük meg, hogy a jövő hét folyamán a kolozsvári kamara közgyűlést hív egybe a létesítendő csoportok (kategóriák) megállapítása céljából. Ez a közgyűlés egyúttal előkészítője lesz a szeptember 12-én megejtendő választásoknak.

annak idején azzal a fentartással adta a gépeket az egyes iparosoknak, hogy a gép véglegesen az illető tulajdonába csak akkor megy át, ha arra bizonyos idő múlva az illetékes iparkamara javaslatot tesz. Az utóbbi időben egyes hatóságok több ilyen gépet vettek el a tulajdonosoktól, azzal az indoklással, hogy azok az impérium átvételével a román államot illetik meg. Egy ilyen rekvirálásból kifolyólag a marosvásárhelyi törvényszéknél pert indítottak a kincstár ellen. A törvényszék ítéletében megállapította, hogy az elkobzás jogtalan volt és ezért utasította a felperest, hogy a katonai kincstár ellen, mint rekviráló ellen indíjon kártérítési pert. Felelősség folytán az ítélőtábla is foglalkozott az ügygel és olyan döntést hozott, amely szerint a magyar kincstár és felperes között a gépekre kötött szerződést úgy kell tekinteni, mint ha azt két magánfél kötötte volna. Miután az iparkamara bizonyítványa szerint felperes eleget tett kötelezettségének, a gép tulajdonjoga feltétlenül őt illeti meg.

✱ Be kell jelenteni a helységek neveit. Bukarestből jelentik: A közigazgatási törvény végrehajtási utasítását elkészítő bizottság körrendeletben felkéri a községeket, hogy közöljék: 1. A község helyes nevét, 2. lakosainak számát, 3. köztisztviselőinek létszámát. Ezekre az adatokra a községek új beosztása miatt van szüksége a bizottságnak.

✱ Nehézkedően halad a román-magyar vagyonok likvidálása. Bukarestből jelentik: A román-magyar vagyonok likvidálását végző vegyes bizottság munkálatai lassan haladnak előre. Bukaresti vélemény szerint azért, mert a bizottság magyar tagjai minden egyes vitás kérdésnél nemzetközi

döntőbírói ítéletét kéri. Így volt ez a nagy-somkúti községhezával is, amely már évek óta üresen áll. A magyar tagok nemzetközi bizottságra kívánják bízni az épület felbecsülését.

✱ Bécsi marhavásár. (Saborsky és Fiai cég jelentése.) A mai bécsi marhavásáron felhajtás volt 3857 darab. Ebből romániai áru 1020 darab volt. Az árak 10 garással olcsóbbodtak.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönyeim: Saborskysöhne
Wien — Előállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Husküdemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

TÖZSDE

Június 16-án

A lej: Zürichben 240-00, Párisban 9-65, Budapestben 328.

Kolozsvár. A mai napon a kínálat volt túlsúlyban a devizapiacra. Mérsékelt forgalom mellett a következő árfolyamokon történtek kötések:

Bécs 30-30—30-50, Prága 6-40—6-44, Budapest 325—328, Páris 10-50—10-60, Zürich 42-20—42-30, Newyork 215-00—216-50, London 1055—1065, Milánó 8-50—8-55.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 122-62—122-62, Amszterdam 207-00—207-00, Newyork 515-12—515-12, London 2503-00—2504-00, Páris 2477-50—2462-00, Milánó 2032-50—1890-00, Prága 1525-00—1527-50, Budapest 72-55—72-62, Belgrád 897-50—897-00, Bukarest 240-00—240-00, Varsó 99-12—99-12, Bécs 72-62—72-62.

Bukarest. Devizák: Páris 10-57, Berlin —, London 10-55, Newyork 216-50, Milánó 8-55, Zürich 42-25, Bécs 30-45, Prága 6-44, Budapest 31-50.

Bukarest. Valuták: Napoleon 810, német márka 51-50, leva 1-50, török lira 115, font sterling 1056, francia frank 10-55, svájci frank 42-30, olasz lira 8-52, drachma 3-75, dinár 3-50, dollár 216-00, lengyel forint 41-00, osztrák shilling 30-85, magyar korona 32-00, cseh korona 6-47 belga frank 10-50, holland forint 87-00

SPORT

Az MTK és FTC juniusi külföldi turája. Az MTK az elberfeldi Szlávia-meccsen kívül, amelynek 21. a terminusa, megelőzően 18-án Münchenben szerepel a „Bayern“ ellen, utána pedig Svájcban játszik és pedig 24-én Bazelben a Nordstern, 27-én Bernben a Young Boys és 28-án Chaux-de-Fondsban egy kombinált csapat ellen. Az FTC is egyidőben szerepel külföldön, de kizárólag Németországban. A zöld-fehérek utjának állomásai és ellenfelei: 20-án FSpV Frankfurt, 21-én SV „98“ Darmstadt, 24-én Hertha (Berlin), 28-án Fortuna (Lipce) és 29-én Guts-Muts (Drezda).

Hatóságilag engedélyezett

Végeladás!

Hatóságilag engedélyezett

Más vállalat miatt rőfös és női divatáru üzletünket teljesen feloszlatjuk és a nagymennyiségű elsőrangú áruraktárunkat készpénzfizetés mellett gyári áron alul kiárusítjuk.

Lőrincz és Tóth

Cluj, Piaşa Unirii (Főtér) 8. szám.

Berendezés eladó

Berendezés eladó

K
Prága. SI
Bécs. Adm
dorf—WAF 6:
Krakkó. V
(Krakovia—Has
Brünn. Zid
noki. Meglepetés
Németország
közös lesz vasár
vasárnap pedig
repelnek a néme
patban az itt jár
centerhalf játszik

Szerke

P. L. Sighe
is van külügyi ké
hatik sorozásra.
Vásárhelyi el
225 lej.
I. B. Sok teki
egyetlen törekvés
tani: az egység.
„M.“ Leghelye
a konzulhoz fordul
velben Bukarestbe.
L. B. Lupeni.
Jász ad a Paleszt
Ferdinand 48.

D. M. Dej. 1.
Foundation Josef F
Breuer Frankfurt a
genossenschaft.)

F. N. Alba-Jul
nem probléma, aki
tözkodása szükségét,
engedélyt kap, amit eg
tanak. A megélhetés
erős nehézség. Keresked
es valuta és a kitta
hollandusok mellett
delmi zsenialitással
zások megszűntek.

1057. sz. előzet
egyiptomi font van h
piacon valamivel jobba
lyet most 1040—1050

S. J. Timisoara.
Brieftube beantwortet
sich zurzeit in Bukar
Ihrer Angelegenheit
Wir werden uns aber
kehr mit ihm in Verbo

Ideális előfizető.
amint megírtuk — Sz
zásából annak idején á
védnek, ki Románia legk
jogászának egyike, a
Orezagos Ügyvédszövets
elő az újrafelvételt, am
jogászok és nem újság
dásának nagyon komoly
nak, melyek a nyilvános
E két kiváló jogász kez
s ez megnyugtathatja
Az Uj Kelet különben s
nem hajlandó a szerenc
ügyét hirlapi hecceknek

Eladó

alig használt, szántást
használható. Hollander
Bristant

Moulin

Bukarest, Bul. El

Megnyitotta

amerikai

az ötödik emeleten
kilátás. Variete sz
étkező, két zenekar
A legkellemebb
Nyitva re

Külföldi eredmények

Prága. Slavia—Ursvice 5:0. Bécs. Admira—Rudolfshügel 2:0 (2:0) Florisdorf—WAF 6:0 (4:0). Krakkó. Wacler (Bécs)—Iutrenka 6:0 (4:0) (Krakovia—Hasmonea 4:0 (2:0)). Brünn. Zidenice—Blue Star 6:2 (1:1). Bajnoki Meglepetés.

Németország—Svédország válogatott mérkőzés lesz vasárnap Stokholmban. A következő vasárnap pedig Finnország válogatottjai ellen szerepelnek a németek Helsingforsban. A német csapatban az itt járt Dresdener Sportkluból Kohler centerhalf játszik.

Szerkesztői üzenetek

P. L. Sighet. 1. Jugoszláviának Temesvárott is van külügyi képviselete. 2. Bármikor jelentkezhetik sorozásra.

Vásárhelyi előfizetők. A kívánt közlemény ára 225 lej.

I. B. Sok tekintetben igaza van, de mostanában egyetlen törekvése kell az energiákat összpontosítani: az egységre.

M. Leghelyesebb, ha ezek iránt közvetlenül a konzulhoz fordul román vagy német nyelvű levélben Bukarestbe.

L. B. Lupeni. Minden kérdésére kimerítő választ ad a Palesztinahivatal Cluj, Calea Regele Ferdinand 48.

D. M. Dej. 1. L. Zirelsohn primrabin Chisinau. Foundation Josef Fels, Newyork. 3. Rabbiner dr. Breuer Frankfurt a. M. (Israelitische Religions-genossenschaft.)

F. N. Alba-Julia. Hollandiában a tartózkodás nem probléma, aki indokolni tudja ottan való tartózkodása szükségét, egy évre szóló tartózkodási engedélyt kap, amit egyszerű kérvényre meghosszabbíthatnak. A megélhetés idegenek számára meglehetősen nehéz. Kereskedelemmel boldogulni a holland erős valuta és a kitűnő üzleti érzékkel rendelkező hollandusok mellett csak egészen különös kereskedelmi zsenialitással lehet. A soron kívüli vizumok megszüntek.

1057. sz. előfizető. Palesztinában az angol és egyiptomi font van használatban. Utóbbi a világpiacon valamivel jobban áll az angol fontnál, amelyet most 1040—1050 lejfel jegyeznek.

S. J. Timisoara. Wir haben keines Ihrer Briefe unbeantwortet lassen. Da Herr Max Klein sich zurzeit in Bukarest aufhält, konnten wir in Ihrer Angelegenheit momentan nichts ausrichten. Wir werden uns aber sofort nach seiner Heimkehr mit ihm in Verbindung setzen.

Ideális előfizető. A Mittelmann-ügyet, — amint megírtuk — Székely Béla a család megbízásából annak idején átadta dr. Kertész Jenő ügyvédnek, ki Románia legkiválóbb és leglelküimeretesebb jogászának egyike, aki Dobrescu Demeterrel, az Országos Ügyvédszövetség elnökével együtt készíti elő az újrafelvételt, amely most már tehát teljesen jogászok és nem újságírók feladata. A per huzódásának nagyon komoly és igen súlyos okai vannak, melyek a nyilvánossággal még nem közölhetők. E két kiváló jogász kezében van tehát ez az ügy, s ez megnyugtathatja lapunk minden olvasóját. Az Uj Kelet különben sem a múltban, sem most nem hajlandó a szerencsétlen Mittelmann József ügyét hírlapi hecceknek feláldozni.

Eladó tractor,

alig használt, szántáshoz és vontató erőre is használható. Hollander M.x, Timisoara, Strada Bratianu No 4-a.

Moulin Rouge

Bukarest, Bul. Elisabeta No 25.

Megnyitotta legszebb

amerikai terraszát

az ötödik emeleten. Legpompásabb kilátás. Variete színház. Elsőrangú étkező, két zenekar, mérsékelt árak. A legkellemesebb mulatócsarnok. Nyitva reggelig.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

Kolbay Ildikó vendégjátéka. Csütörtökön este kezd a Kolbay Ildikó öt estere terjedő vendégjátékát. Eső este Tchejkovszky ragyogó szépegyü operettjének, a Diadalmasszonynak címszerepét fogja játszani Tompa Béla, Neményi Lili, Bányász István, Leóvay Leó lesznek a partnerei. Pénteken este az évek óta nem adott Kis grizében folytatja vendégjátékát Kolbay Ildikó. Ezt az előadást premierbérletben tájékoztatjuk meg. Tompa Béla, Erőnyi Böske, Ihász Aladár, Bányász István, Leó Miklós fogják a Kis grizett többi szerepét játszani. Szombaton este a Denevér című Strauss-operett szobalenyát fogja Kolbay Ildikó játszani, Rosalinda szerepét Baranyá Jolán énekesi. Vasárnap este a Hamburgi meggyszonyban lép föl Kolbay es partnerei: Neményi Lili, Dajka M-rzit, Réthelyi Ödön, Ihász Aladár, Leóvay Leó. Hétfőn Gilbert évek óta nem adott Hermelines nőjében lesz a Kolbay bucsufelépője. A Kolbay-esték jögyeit már most árasítja a pénztár.

Magyar Színház heti műsora

Szerda: Csirkefogó (Napibérlet 135 sz. A, sorozat 251) Csütörtök: Diadalmasszony (Kolbay Ildikó vendégjátékával, napibérlet 136 B, sorozat 252) Péntek: Kis Gizett (Operett repris, Kolbay Ildikó vendégjátékával, premierbérlet 69 sz, sorozat 253) Szombat d. u. fél 4 kor: Ezüstlakodalom (Mérsékelt helyárakkal, sorozat 254) Szombat este fél 8-kor: A denevér (Kolbay Ildikó vendégjátékával, napi bérlet 137 sz. A, sorozatszám 255) Szombat éjjel 11-kor: Tavasz ébredése (Táray Ferenc vendégjátékával, sorozat 256) Vasárnap d. u. fél 8-kor: Juhászlegény, szegény juhászlegény (Mérsékelt helyárakkal, sorozat 257) Vasárnap d. u. 6-kor: Buzakalás (Ujdonyság, 3-adszor. színdarab helyárakkal, Táray Ferenc vendégjátékával, sorozat 258) Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Hamburgi meggyszony (Kolbay Ildikó vendégjátékával, napibérlet 138 sz. B, sorozatszám 259) Hétfő: A hermelines nő (Kolbay Ildikó vendégjátékával Napi bérlet 139 sz. A, sorozat 230)

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Szerda, június 17. Scaramouche. Monumentális izgalmas történet, a francia torradalom idejéből, 10 felvonásban. Filmre alkalmazva Rafael Sabatini novellája után. Főszerepben Alice Terry, Roman Navarro és Levis Stone.

Urania-mozgó. Szerda, június 17. Beresinia Bukása. Megkapó dráma 6 nagy felvonásban, filmre alkalmazva Honoré de Balzac regénye után. Főszerepben a legjobb francia művészek.

Csütörtök, június 18. Sherlock Holmes. Nagy amerikai szenzáció, filmre alkalmazva Sherlock Holmes világhírt detektív kalandjai után. Főszerepben az új amerikai filmkomikus: Monty Banks.

Mégis csak legjobb a késznélküli „RASOL IDEAL“

borotváló por amely az ország legújabb gyártmánya, mely most újonnan átpreparálva, az arcot nem marja és kellemes hatást hagy utána.

Ovakodjunk az ártalmas utáztatoktól. Csak az „IDEAL“ felírásu valódi.

Reszling József fodrász Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

A kolozsvári CZELL sörfőzde

világos Ursus sör a közönség legkedveltebb itala. Össze nem tévesztendő más gyártmányu Czell elnevezésű sörökkel, mert csak az „URSUS“ elnevezésű sör az eredeti közkedvelt. Kolozsvár — monostori sör.

Zsák PONYVA

Mindennemű célokra legelőnyösebben beszerezhető

Albala Izsó Timisoara

Piata Traian No 2.

Jégszekrények

nagy választékban kaphatók

Grünwald Jakob

bádogáru üzemeiben, P. Mihai Viteazul 13.

Nyomd meg a gombot, Fogmosáshoz használj Farmodontot.

Június 1-én megnyílt

GOVORA

gyógyfürdőhely.

Jódos és kénas ásványvíz fürdők, kiváló ásványvizek, különösen reumás, csuzos és bőrbetegségeknek, vér-, vese- és gyomorbetegségeknél kiváló gyógyhatásuk. Modern gyógyfürdőberendezés.

Fizioterápiai és elektromos intézetek, inhalációk, süritett levegő, szénsavas és hidroelektromos fürdők, röntgenvizsgálat stb.

Calimanești-Caciulata

klimatikus gyógyfürdőhely. Kénas ásványvizek, használatos ivóvíz, valamint a híres Caciulata-víz. Gyógyító vérszegénységet, limfatizist, görvélyt, vesebetegségeket, csúzt, kronikus reumát és migrént.

Elsőrangú gyógyfürdő-felszerelés. Csodálatos klíma, kiválóan alkalmas az egészség helyreállítására és a nyugalom számára.

Mindkét fürdőhelyen gyógyszerárak, orvosi laboratóriumok, mozik, tennispályák, katonazene-és katonai szórakozóhelyek. Orvosi ellenőrzés alatt álló dietikus konyha. Júniusban 40, szeptemberben 50%-os árkedvezmény. Arszabályzattal és prospektussal, valamint felvilágosításokkal szolgál a Sec. Govora, Calimanești, București, Str. Brezoianu 44, vagy a fürdőigazgatóság.

Megnyílt! ארט. כשר Megnyílt!

legmodernebb berendezésű

szalámigyár.

Postacsomagokban is legjutányosabb áron szállít. Hechs.r és árjegyzék kívánatra bárkinek.

Schnabel Hermann, Cluj

Piata M. Viteazul 26.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyesületi közlések egy szöveg... apróhirdetés 30 lej... állástkeresőknek 30% kedvezmény... apróhirdetés díja előre fizetendő

Szívesen látnék vakációra héberül-németül beszélő intelligens főiskolai hallgatót, ki két V-VII. gimnázista fiemmal foglalkozna. Kisebb fizetést adnék. Róth Ernő, Zalaú Zilah. 9228

Egy elrusító leány, papírüzletben jártas fölvetetik. Cim a kiadóban. 9234

Zongora új, használt, javítás hangolás, szállítás

Triska I. zongorarakár Cluj, Str. Saguna 14. Telefon 19. Zongoraszekerek kaphatók

Tengerit waggontelekekben szállít Reiter Frigyes, Timisoara, Str. Jancu Vacarescu 1. 9148

Keresetik vidéke egy mindenre és füzésben jártas ortodox zsidó lány vagy közepkorú nő. Cim a kiadóhivatalban. 9235

Használt butor eladó Str. Radu (v. Bocsay-u) 3 alatt.

Keresek megvételre 3-4 szolás, fűdősobas beültethető házat. Cim a kiadóban.

Perfekt gyors- és gépirónó azonnali beépítésre alkalmas ker. s. A'ánlatokat „Perfekt I.” jeligen a kiadó továbbít.

Társulnék 100-150 ezer lejjel üzethez vagy vállalatba. „Társ” jeligen a kiadóba. 9246

Könyvelésben jártas, 14 évig önálló volt kereskedő, román, magyar és német nyelvtudással, jelenleg 5 éve utalmi felügyelő és raktárnoki alkalmazott. Állását változtatná bármilyen bizalmi állásra. Szíves megkezdését kér „Szorgalmas munkatér” jeligen a kiadóhivatalba. 9212

Értesítés. Ezennel a... közönség szíves tudomására hozom, hogy Bukarestben a Princiár szállodával szemben, Str. Brezoiann 2. szám alatt megnyitottam a

TRANSVAL teljesen újonnan berendezett kóser éttermet, gyönyörű kerthelyiséggel, erdélyi és magyar konyhával. Lelőrendű spanyol rostosult. Kitűnő fajborok legnagyobb választékban. Luther-sör. Naponta zene. Külön park bankett és esküvők számára. 20% al leszállított árak. A népszerűséget saját érdekemben kérem, hogy Transval kerthelyiségemet meglátogassa, hogy kitűnő ételairól és italairól és előszobájáról meggyőző bizonyítékot nyerjen.

Jó karban levő, váltós itélgépet veszünk. Cim a kiadóban.

Centrumban fekvő, irodának vagy üzletnek alkalmas tagas és világos helyiség, raktárhelyiséggel, nagyon kedvező feltételek mellett, azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 9217

Pályázat A lipovai izr. hitközség a közlegő מתיישבים-ra egy kellemes hangú, vallás-erkölcsi tekintetben kifogástalan muszáfelőimádkozót keres. Pályázók felkértenek, hogy ajánlataikat mielőbb az alulírt elnökséghez beküldjék. A próbaelőadásra meghívottaknak utiköltségük megtérítettik. Díjazás megegyezés szerint. Lipova, 1925 június hó 14-én. A lipovai izr. hitközség elnöksége.

Pályázat Az Aiud (nagyenyedi) aut. ort. hitközségnél egy mesgiach husfelügyelő, pénzbeszedő samesz, II-ik metszői állás töltendő be. Megkivántatik a pályázó ól 3 elismert ort. rabbi által kiállított kabulával rendelkezzen, működési bizonyítvány másolatban küldendő be, életkor, családi állapot a kérvényben feltüntetendő. Pályázók csak román állampolgárok lehetnek, javadalmazás megegyezés szerint. Utiköltségre csak meghívottak tarthatnak igényt. Pályázatok f. év július hó 1-ig beküldendő az elnökhöz. Aiud, 1925 június 15. Izrael Herman, jegyző. Fenichel Lázár, elnök.

Fejfájás ellen migrén és neuralgiás fájdalmak ellen csak a Neuraigine Jurist hasznalandó. Ügyeljünk az eredeti csomagolásra. Kapható az összes gyógyszerárakban és drogeriákban. 1844

Már régi dolog, hogy ami valóban jó, mindig utánzókra talál. A már régen ismert Valódi Franek-kal a legelőnyösebb kávépótlékkal sem történt másképpen. A tény azonban, hogy ennek dacára egyetlen egy utánzat sem közelíti meg, bizonyítja legvilágosabban kiváló tulajdonságait.

Természetes ásványvíz. Celestin bevált: csunál, hólya- és tántalmaknál, cukorbetegségek, izületi fájdalmaknál. Vichy Grand-Grille Hopital gyomor- és fájalmaknál. Vichy-Etat só lúgsavas, emészthető víz házi elkészítése. Vichy-Etat pastillák evés után elősegítik az emésztést.

Luxusutazás - Gyorsutvonalak a francia kikötőkből: New-York - Canada Guba - Mexiko Venezuela - Haiti - Antillák Marocco - Algir - Tunisz és más kikötőkbe. Információkkal és jegyekkel szolgál: „SARNIA” S. A. Bucurest. Pasagiul Comédia Táviratcim: Transatbuc. Radior 259

Nagy áru revü Rendkívül olcsó árak! Ha spórolni akar, vásároljon Osztián & Weisz cégnél, Cluj, URANIA-palota (sarok) Vászon 34 L. Karton 33 L. Kosmanos voal 35 L. Prima zefir 38 L. Prima flohr harisnya.. 30 L. Batiszt 25 L. Női szövetek (valódi gyapju) . . . 150 L. Radolf Mosse 1359

Használjunk kizárólag PLANTOL legjobb növényzslírt, mert ez tisztia, egészséges és kiadós! Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigorúan ortodox rituális előírás szerint. Képviselet: HARTIG & HIENZ Cluj Str. Julia Maria 8. Telefon 1-18.

קה"י אראד י"ז קאנקורו בעה"י וויר זוכען איינען שרש מומחה ווי"ש מרבים ובעית דער שחרית ימים נוראים פארבעטען קאנק מיט מעדיצינישער פראקטיק אונד קבלות בעזעט פאן אנערקאנטען גדולים. געהאלט לויט איבער איינקאממען אונד דיא איבליכע נעבענאינקעפטע. אפערטע מיט אונזע דער ביהודיגען מאטרי קייט פאמיליענשאפט, אלטער אונד קאפיטען דער קבלות וינד אן פאלגענדע אדרעססע צו ריכטען שפעזען ווערדען נור דען בערופענען פערוועטען. Orth. Isr. Gemeinde, Arad.

Szerkesztőség hivatal és ny... Kolozsvár, S... L. Pop. (Brassai... Telefon: Szerke... és kiadóhivatal... Zs. N. Sz.

1925 június 18

Mi hát Valamilyen k... nui misztikus m... mokban a népsz... sebbségeknél sok... garat, de még tö... tést jelent. Az ál... tarában pedig v... valve és ha kiseb... róla, oknéküli iz... kon és a tulzó n... letnek meg azutá... alaptalan vádjain... A bánsági ma... kemény harcot v... vagy valódi jog... kormányval elis... respektussal a ne... tak, hogy állapít... és jogosak-e a k... kisebbségi osztály... ott a bánsági tel... ározta, hogy egy... niába a panaszok... Petrescu Commen... lábbal tiltakozott... szövetség elállott... sajtó fórumban dic... lomáciai sikerét, hogy a kisebbsége... panaszokkal teszik... a kisebbségi közv... népszövetség takar... lemondóan legyint... egyideig lekerül a... Igen, az adott... napirendről, de m... jobban előtérbe to... a népszövetség? M... népszövetségi gond... Sextil Puscaricu... rektora, körülbel... iskolakérdésről ad... bizonyosságot tett a... tek szövetségének r... silányítani. — A népszöve... professzor többek... nemzeti államok b... zást és működését... látozza. Az embernek... egy régi zsidó k... hogy „tanácsokkal... tanácsokkal valób... harminchárom ne... főlé a népszövetsé... terséget nemzetköz... csak romantika vo... a népszövetség ig... hívta, hanem a... mérlegelése készbe... igazságnak a belát... nem a hatalmi po... hanem a kölcsönös... segítségére lehet... béke az egyes orsz... össze. Ezért vállalt... hogy nemcsak az... országokat alkotó... politikai csoportok... A népszövetség... állandóan az állam... valamelyik etnikai... népszövetségénél val... lott a népszövetség... a magva, hogy az... zületet önként mag... táruknak egy részé... át. Csakis így lehet... választott bíróság,